

– Sì, sono stato in quasi tutti i paesi europei. Credo che ne manchino solo tre. Sono stato anche negli Stati Uniti, in America del Sud, in Australia, in Giappone. È uno spettacolo magico che in qualunque paese di qualunque lingua è apprezzato e amato.

– A volte accade che un attore venga identificato con un personaggio che ha interpretato, che quando diventa troppo ingombrante si cerca di abbandonarlo. Nel suo caso, l'amore tra Soleri e Arlecchino sembra continui senza tenentamenti.

– Francamente ho avuto un periodo di crisi anch'io. Dopo cinque, sei anni che lo facevo continuavo a ripetere a Strehler: "Fammi fare qualche altro spettacolo, per favore!". E lui mi rispondeva: "Quando non fai l'Arlecchino, ti faccio fare qualche altra cosa. Ma tutti vogliono l'Arlecchino, sei l'unico che lo può fare", e da quel momento non mi sono sentito più chiuso in quel personaggio, ma libero di girare il mondo e di avere il contatto col pubblico più eterogeneo possibile.

– Che cosa rappresenta secondo lei Arlecchino nella Storia della Commedia dell'Arte e del teatro in generale?

– Arlecchino è diventato il personaggio più famoso della Commedia dell'Arte e siccome il teatro italiano ha come tradizione la Commedia dell'Arte, o il melodramma in musica, è chiaro che Arlecchino ha un suo fascino e rappresenta poi la tradizione del recitare all'italiana, dove la gestualità e il modo di usare la voce sono così particolari che divertono tutti.

– Che cosa significa oggi fare teatro in Italia? Ci sono state alterne vicende: soprattutto negli ultimi anni c'è stato chi, per esempio, ha detto che la letteratura era morta e poi non è morta, c'è chi invece ha detto che il teatro stava finendo e poi invece non è vero. Dürrenmatt ha detto che il drammaturgo racconta la vita attraverso gli attori. Qual è la sua idea?

– Il teatro, qualunque momento di crisi possa avere, non può morire. Basta interrogarsi: il cinema, la televisione quando sono nati, sia con l'uno che con l'altra si diceva: "Sicuramente allontaneranno il teatro". Non è vero, perché se ci domandiamo come mai i nostri figli, i nostri nipoti, stanno per ore a guardare i loro cantanti, li vedono a 100 metri di distanza, piccoli piccoli, dove il

magunktól, hogy lehet az, hogy a gyerekeink, unokáink ott ácsorognak, hogy legalább száz méter távolságból, akármilyen kicsiben, de láthassák kedvenc énekesüket. Ott már nem jó a hangzás sem, jobban járnának, ha a legmodernebb technika eszközeivel készült felvételeket hallgatnák jó minőségben. Akkor miért ácsorognak ott? Mert az ember egy közösségben élő állat, szüksége van közös, együtt átélt élményekre. Ezért nem fog a színház sem meghalni soha. A közönség élő valójukban akarja látni a színészeket, de szeretné közel érezni magát a többiekhez is, hogy velük együtt kommentálja a látottakat, hogy átélje a közös öröm, bánat és szenvedés élményét.

– Ön gyakran álarcra fedi az emberi arcot. Amikor először találkoztunk Dublinban úgy tizenöt évvel ezelőtt bemutatott nekem egy igen gazdag gyűjteményt maszkokból. Miért tesz fel álarcot?

– A Commedia dell'Arte maszkban született éppúgy, mint a világ bármely más színháza. Minden népi szíjártásban maszkot viseltek a szereplők Ázsiában, Afrikában, mindenütt. Az okok persze különbözőek lehetnek. Nem szeretném itt saját elméletemet kifejteni, mert ez könnyen cáfolható lenne, de ismétlem, sokféle magyarázat lehetséges. Az egyik például az, hogy a maszk elrejtje az arcot, így a színésznek már van módja bizonyos távolságtartásra a megformált figurától. Amikor az álarc megszületett, a színészek nem a tereken, mezőkön, hanem az utcákon játszottak. Ilyenkor a maszk szolgálhatott akár egyfajta hangerősítőként is. És ne felejtjük el, hogy a maszk festett vonásaiból a néző láthatja, hogy a szereplő éppen szomorú, vidám, vagy szerelmes-e, vagyis az álarc egy szimbólum is.

– Pirandello azt mondta: „Az életet vagy megéljük, vagy megírjuk”. Dürrenmatt pedig úgy vélte: a színészzt hívja segítségül.” Amikor Ön megéli a színházat mennyi abból az igaz és mennyi a fikció?

– A színházban az igazság jelenik meg, a problémák, a szereplők lelki állapotainak igazsága, következőképpen a drámák, a tragédiák eseménysorában a szerző bizonyosan azt írja meg, ami az emberekben jelen van, és ami érdekli a többi embert. A színház – ahogy Strehler és Grassi mondta –, az a hely, ahol néhány ember szavakat mond abból a célból, hogy azokat más emberek meghallgassák, dove il